CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Rodzaj dokumentu:	**Aneks do** ***Informatora o egzaminie maturalnym z języka hiszpańskiego*** **w Formule 2023** **obowiązujący w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024**
Egzamin:	**Egzamin maturalny**
Przedmiot:	**Język hiszpański** poziom podstawowy, rozszerzony, dwujęzyczny; egzamin dla absolwentów niesłyszących
Termin egzaminu:	Termin główny – **maj 2023** i **2024 r.** Termin dodatkowy – **czerwiec 2023** i **2024 r.** Termin poprawkowy – **sierpień 2023** i **2024 r.**
Data publikacji dokumentu:	13 czerwca 2022 r. (aktualizacja: 26 sierpnia 2022 r.)

Na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw[1] w ***Informatorze o egzaminie maturalnym z języka hiszpańskiego od roku szkolnego 2022/2023***[2] wprowadza się następujące zmiany.

1	*Nr strony/stron w* Informatorze	*Zakres zmiany*
	Cały dokument	Zmiana podstawy prawnej przeprowadzania egzaminu

1. W roku 2023 oraz 2024 egzamin maturalny z języka hiszpańskiego w Formule 2023 jest przeprowadzany na podstawie **wymagań egzaminacyjnych** określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.[3], zwanych dalej „wymaganiami egzaminacyjnymi".

2. Wymagania egzaminacyjne są podane poniżej.

W latach szkolnych 2022/2023 oraz 2023/2024 wymagania egzaminacyjne dotyczące egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego odpowiadają:
1) w przypadku wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego na poziomie **podstawowym** – poziomowi **B1** (**B1+** w zakresie rozumienia wypowiedzi)
2) w przypadku wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego na poziomie **rozszerzonym** – poziomowi **B2** (**B2+** w zakresie rozumienia wypowiedzi)
3) w przypadku wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego na poziomie **dwujęzycznym** – poziomowi **B2+** (**C1** w zakresie rozumienia wypowiedzi)
   – w skali *Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego*.

Poziom podstawowy

Ogólne wymagania egzaminacyjne

I. Znajomość środków językowych.
Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.

II. Rozumienie wypowiedzi.
Zdający rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności, wypowiadane w naturalnym tempie, w standardowej odmianie języka, a także wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

[1] Dz.U. 2022, poz. 1116.
[2] Dokument jest dostępny pod adresem:
http://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/Informatory/Informator_EM2023_jezyk_hiszpanski.pdf
[3] Dz.U. 2022, poz. 1246.

III. Tworzenie wypowiedzi.
Zdający samodzielnie tworzy proste, spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne oraz proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

IV. Reagowanie na wypowiedzi.
Zdający uczestniczy w rozmowie i reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach oraz reaguje w formie prostego tekstu pisanego w typowych sytuacjach w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

V. Przetwarzanie wypowiedzi.
Zdający zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

I. Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:
   1) człowiek (np. dane personalne, okresy życia, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania);
   2) miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe, wynajmowanie, kupno i sprzedaż mieszkania, przeprowadzka);
   3) edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się – w tym uczenie się przez całe życie, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne);
   4) praca (np. zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsce pracy, praca dorywcza, wybór zawodu, poszukiwanie pracy, warunki pracy i zatrudnienia);
   5) życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy);
   6) żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe – w tym diety, lokale gastronomiczne);
   7) zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, promocja i reklama, korzystanie z usług, reklamacja);
   8) podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, ruch uliczny);
   9) kultura (np. dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media);
   10) sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu, pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu);
   11) zdrowie (np. tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, niepełnosprawność, uzależnienia);
   12) nauka i technika (np. ludzie nauki, odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz szanse i zagrożenia z tym związane);
   13) świat przyrody (np. pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, klęski żywiołowe);

14) państwo i społeczeństwo (np. wydarzenia i zjawiska społeczne, problemy współczesnego świata).

II. Zdający rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje, relacje, wywiady, dyskusje, prelekcje), wypowiadane w naturalnym tempie, w standardowej odmianie języka:
1) reaguje na polecenia;
2) określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi;
3) określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi;
4) określa kontekst wypowiedzi (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
5) znajduje w wypowiedzi określone informacje;
6) układa informacje w określonym porządku;
7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi.

III. Zdający rozumie wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności (np. listy, e-mail, SMS-y, kartki pocztowe, napisy, broszury, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, instrukcje, komiksy, artykuły, teksty narracyjne, recenzje, wywiady, wpisy na forach i blogach, teksty literackie):
1) określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu;
2) określa intencje nadawcy/autora tekstu;
3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);
4) znajduje w tekście określone informacje;
5) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
6) układa informacje w określonym porządku;
7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;
8) odróżnia informacje o faktach od opinii.

IV. Zdający tworzy proste, spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne:
1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
5) opisuje upodobania;
6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
8) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;
9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z teraźniejszości i przyszłości;
10) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady).

V. Zdający tworzy proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (wiadomość, e-mail, wpis na blogu):
1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
5) opisuje upodobania;
6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
8) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;
9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z teraźniejszości i przyszłości;
10) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady);
11) stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze.

VI. Zdający reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach:
1) przedstawia siebie i inne osoby;
2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;
5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
9) prosi o radę i udziela rady;
10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

VII. Zdający reaguje w formie prostego tekstu pisanego (wiadomość, e-mail, wpis na czacie/forum) w typowych sytuacjach:
1) przedstawia siebie i inne osoby;
2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ankietę);
4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;
5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
9) prosi o radę i udziela rady;
10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

VIII. Zdający przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:
1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach);
2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

IX. Zdający posiada:
1) podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

X. Zdający dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. poprawianie błędów, prowadzenie notatek).

XI. Zdający stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis).

XII. Zdający posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

Poziom rozszerzony

Ogólne wymagania egzaminacyjne

I. Znajomość środków językowych.
Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.

II. Rozumienie wypowiedzi.
Zdający rozumie różnorodne złożone wypowiedzi ustne wypowiadane w naturalnym tempie oraz różnorodne złożone wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

III. Tworzenie wypowiedzi.
Zdający samodzielnie tworzy w miarę złożone, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne oraz w miarę złożone, bogate pod względem treści, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

IV. Reagowanie na wypowiedzi.
Zdający uczestniczy w rozmowie i reaguje ustnie w różnorodnych, również złożonych i nietypowych sytuacjach oraz reaguje w formie w miarę złożonego tekstu pisanego w różnorodnych sytuacjach, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

V. Przetwarzanie wypowiedzi.
Zdający zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

I. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:
   1) człowiek (np. dane personalne, okresy życia, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania, społeczny i osobisty system wartości, autorytety);
   2) miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe, wynajmowanie, kupno i sprzedaż mieszkania, przeprowadzka, architektura);
   3) edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się – w tym uczenie się przez całe życie, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne, system oświaty);
   4) praca (np. zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsce pracy, praca dorywcza, kariera zawodowa, rynek pracy, warunki pracy i zatrudnienia);
   5) życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy);
   6) żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe – w tym diety, lokale gastronomiczne);
   7) zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, finanse, promocja i reklama, korzystanie z usług – w tym usług bankowych i ubezpieczeniowych, reklamacja);
   8) podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, awarie i wypadki w podróży, ruch uliczny, bezpieczeństwo w podróży);

9) kultura (np. dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media);
10) sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu, pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu, problemy współczesnego sportu);
11) zdrowie (np. tryb życia, samopoczucie, choroby – w tym choroby cywilizacyjne, ich objawy i leczenie, niepełnosprawność, uzależnienia);
12) nauka i technika (np. ludzie nauki, odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz szanse i zagrożenia z tym związane, korzyści i zagrożenia wynikające z postępu naukowo-technicznego);
13) świat przyrody (np. pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, katastrofy ekologiczne, klęski żywiołowe, przestrzeń kosmiczna);
14) państwo i społeczeństwo (np. wydarzenia i zjawiska społeczne, organizacje społeczne i międzynarodowe, podstawowe zagadnienia związane z polityką i gospodarką, problemy współczesnego świata, prawa człowieka).

II. Zdający rozumie różnorodne złożone wypowiedzi ustne wypowiadane w naturalnym tempie:
1) reaguje na polecenia;
2) określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi;
3) określa intencje, nastawienie i postawy nadawcy/autora wypowiedzi;
4) określa kontekst wypowiedzi (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
5) znajduje w wypowiedzi określone informacje;
6) układa informacje w określonym porządku;
7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi;
8) odróżnia informacje o faktach od opinii;
9) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio;
10) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

III. Zdający rozumie różnorodne złożone wypowiedzi pisemne:
1) określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu;
2) określa intencje, nastawienie i postawy nadawcy/autora tekstu;
3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);
4) znajduje w tekście określone informacje;
5) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
6) układa informacje w określonym porządku;
7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;
8) odróżnia informacje o faktach od opinii;
9) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio oraz znaczenia przenośne;
10) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.

IV. Zdający tworzy w miarę złożone, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne:
1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;

3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
5) opisuje upodobania;
6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
8) stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją;
9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;
10) rozważa sytuacje hipotetyczne;
11) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady, objaśnia procedury związane z załatwianiem spraw w instytucjach);
12) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

V. Zdający tworzy w miarę złożone, bogate pod względem treści, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (list formalny, artykuł, rozprawkę):
1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
5) opisuje upodobania;
6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
8) stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją;
9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;
10) rozważa sytuacje hipotetyczne;
11) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady, objaśnia procedury związane z załatwianiem spraw w instytucjach);
12) stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze;
13) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

VI. Zdający reaguje ustnie w różnorodnych, również złożonych i nietypowych sytuacjach:
1) przedstawia siebie i inne osoby;
2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, komentuje wypowiedzi uczestników dyskusji, wyraża wątpliwość;
5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi negocjacje;
9) prosi o radę i udziela rady;
10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;
15) dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji.

VII. Zdający reaguje w formie w miarę złożonego tekstu pisanego w różnorodnych sytuacjach:
1) przedstawia siebie i inne osoby;
2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ ankietę);
4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, komentuje wypowiedzi uczestników dyskusji (np. na forum internetowym), wyraża wątpliwość;
5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi negocjacje;
9) prosi o radę i udziela rady;
10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;
15) dostosowuje styl i formę wypowiedzi do odbiorcy.

VIII. Zdający przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:
1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach);
2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;
4) streszcza w języku obcym przeczytany tekst;
5) stosuje zmiany formy tekstu.

IX. Zdający posiada:
1) wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

X. Zdający dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. poprawianie błędów, prowadzenie notatek).

XI. Zdający stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis).

XII. Zdający posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

Poziom dwujęzyczny

Ogólne wymagania egzaminacyjne

I. Znajomość środków językowych.
Zdający posługuje się bardzo bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), wykazując się wysokim poziomem ich poprawności, co umożliwia realizację pozostałych wymagań ogólnych w szerokim zakresie tematów.

II. Rozumienie wypowiedzi.
Zdający rozumie różnorodne wypowiedzi ustne o wysokim stopniu złożoności wypowiadane również w szybkim tempie oraz różnorodne wypowiedzi pisemne o wysokim stopniu złożoności, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych, w tym w zakresie tematycznym związanym z przedmiotami nauczanymi dwujęzycznie.

III. Tworzenie wypowiedzi.
Zdający samodzielnie tworzy złożone, wieloaspektowe, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne oraz złożone, wieloaspektowe, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych, w tym w zakresie tematycznym związanym z przedmiotami nauczanymi dwujęzycznie.

IV. Reagowanie na wypowiedzi.
Zdający uczestniczy w rozmowie i reaguje ustnie w różnorodnych, również złożonych i nietypowych sytuacjach oraz reaguje w formie złożonego tekstu pisanego w różnorodnych sytuacjach w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

V. Przetwarzanie wypowiedzi.
Zdający zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego tekstów z różnych dziedzin życia i nauki, o różnym stopniu złożoności, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

I. Zdający posługuje się bardzo bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), wykazując się wysokim poziomem ich poprawności, co umożliwia realizację pozostałych wymagań ogólnych w szerokim zakresie tematów.

II. Zdający rozumie różnorodne wypowiedzi ustne o wysokim stopniu złożoności wypowiadane również w szybkim tempie, w tym w zakresie tematycznym związanym z przedmiotami nauczanymi dwujęzycznie:
1) reaguje na polecenia;
2) określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi;
3) określa intencje, nastawienie i postawy nadawcy/autora wypowiedzi;
4) określa kontekst wypowiedzi (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
5) znajduje w wypowiedzi określone informacje;
6) układa informacje w określonym porządku;
7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi;
8) odróżnia informacje o faktach od opinii;
9) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio oraz znaczenia przenośne;
10) rozpoznaje odniesienia do kontekstu cywilizacyjno-kulturowego i znaczenie symboli kulturowych;
11) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

III. Zdający rozumie różnorodne wypowiedzi pisemne o wysokim stopniu złożoności, w tym w zakresie tematycznym związanym z przedmiotami nauczanymi dwujęzycznie:
1) określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu;
2) określa intencje, nastawienie i postawy nadawcy/autora tekstu;
3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);
4) znajduje w tekście określone informacje;
5) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
6) układa informacje w określonym porządku;
7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;
8) odróżnia informacje o faktach od opinii;
9) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio oraz znaczenia przenośne;
10) rozpoznaje odniesienia do kontekstu cywilizacyjno-kulturowego i znaczenie symboli kulturowych;
11) interpretuje teksty kultury;
12) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.

IV. Zdający tworzy złożone, wieloaspektowe, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne, w tym w zakresie tematycznym związanym z przedmiotami nauczanymi dwujęzycznie:
1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
5) opisuje upodobania;
6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
8) stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją;
9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;

10) rozważa sytuacje hipotetyczne;
11) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady, objaśnia procedury związane z załatwianiem spraw w instytucjach);
12) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

V. Zdający tworzy złożone, wieloaspektowe, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (list formalny, artykuł, rozprawkę):
1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
5) opisuje upodobania;
6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
8) stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją;
9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;
10) rozważa sytuacje hipotetyczne;
11) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady, objaśnia procedury związane z załatwianiem spraw w instytucjach);
12) stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze;
13) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

VI. Zdający reaguje ustnie w różnorodnych, również złożonych i nietypowych sytuacjach:
1) przedstawia siebie i inne osoby;
2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, komentuje wypowiedzi uczestników dyskusji, wyraża wątpliwość;
5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi negocjacje;
9) prosi o radę i udziela rady;
10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;

15) dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji.

VII. Zdający reaguje w formie złożonego tekstu pisanego w różnorodnych sytuacjach:
1) przedstawia siebie i inne osoby;
2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ankietę);
4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, komentuje wypowiedzi uczestników dyskusji (np. na forum internetowym), wyraża wątpliwość;
5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi negocjacje;
9) prosi o radę i udziela rady;
10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;
15) dostosowuje styl i formę wypowiedzi do odbiorcy.

VIII. Zdający przetwarza ustnie lub pisemnie teksty z różnych dziedzin życia i nauki, o różnym stopniu złożoności:
1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach);
2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym, w tym sporządza notatki np. z wykładu;
3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;
4) streszcza w języku obcym usłyszany lub przeczytany tekst;
5) stosuje zmiany formy tekstu.

IX. Zdający posiada:
1) wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, w tym wiedzę z zakresu literatury, historii, geografii, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

X. Zdający dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. poprawianie błędów, prowadzenie notatek).

XI. Zdający stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis).

XII. Zdający posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

	2	*Nr strony/stron w* Informatorze	*Zakres zmiany*
		33-44, 170-176	Zmiana zakresu środków językowych

Oczekiwany średni poziom biegłości językowej (w skali *ESOKJ*), w tym zakresu środków językowych w wypowiedziach pisemnych, odpowiada:

- na poziomie podstawowym – poziomowi B1 (B1+ w zakresie rozumienia wypowiedzi)
- na poziomie rozszerzonym – poziomowi B2 (B2+ w zakresie rozumienia wypowiedzi)
- na poziomie dwujęzycznym – poziomowi B2+ (C1 w zakresie rozumienia wypowiedzi).

Zakres struktur gramatycznych jest podany poniżej.

POZIOM PODSTAWOWY	**POZIOM ROZSZERZONY**
RODZAJNIK	
Użycie rodzajnika określonego, nieokreślonego i opuszczanie rodzajnika • formy ściągnięte *al, del* • rodzajnik określony użyty zamiast rzeczownika – struktura *el / la / los / las* + *de* • rodzajnik określony użyty zamiast zaimka dzierżawczego, np. *Tienes la cara sucia.; He perdido el móvil*. • rodzajnik nieokreślony użyty zamiast rzeczownika, np. *¿Qué coche quiero? Uno que sea ecológico.* (znajomość bierna) Rodzajnik nijaki *(artículo neutro) lo* • *lo que* + czasownik, np. *lo que dices* Sustantywizacja różnych części mowy przez dodanie rodzajnika: • przymiotnika, np. *el verde, lo interesante* • liczebnika, np. *un cinco, los dos*	Użycie rodzajnika określonego, nieokreślonego i opuszczanie rodzajnika • formy ściągnięte *al, del* • rodzajnik określony użyty zamiast rzeczownika – struktura *el / la / los / las* + *de* • rodzajnik określony użyty zamiast zaimka dzierżawczego, np. *Tienes la cara sucia.; He perdido el móvil*. • rodzajnik nieokreślony użyty zamiast rzeczownika, np. *¿Qué coche quiero? Uno que sea ecológico.* Rodzajnik nijaki *(artículo neutro) lo* • *lo que* + czasownik, np. *lo que dices* • *lo de* + fraza, np. *lo de anoche; lo de María* • *lo* + przymiotnik / przysłówek + *que* + fraza, np. *lo bonita que es Granada; lo mucho que te quiero; lo bien que habla español* (znajomość bierna) • *a lo / a la* + rzeczownik / przymiotnik, np. *bigote a lo Dalí; callos a la madrileña* (znajomość bierna) Sustantywizacja różnych części mowy przez dodanie rodzajnika: • czasownika, np. *el comer* • przymiotnika, np. *el verde, lo interesante* • przysłówka, np. *el mal* • liczebnika, np. *un cinco, los dos*

	• zaimka pytajnego, np. *el cómo, el porqué, un porqué*
RZECZOWNIK	
Tworzenie liczby mnogiej • liczba mnoga rzeczowników złożonych, np. *el cumpleaños / los cumpleaños; el lavaplatos / los lavaplatos* • rzeczowniki posiadające tę samą formę w l. poj. i l. mn., np. *el martes / los martes; la crisis / las crisis; el análisis / los análisis*	Tworzenie liczby mnogiej • liczba mnoga rzeczowników złożonych, np. *el cumpleaños / los cumpleaños; el lavaplatos / los lavaplatos; coche cama / coches cama* • rzeczowniki posiadające tę samą formę w l. poj. i l. mn., np. *el martes / los martes; la crisis / las crisis; el análisis / los análisis* • kontrast znaczeniowy: liczba pojedyncza a liczba mnoga, np. *esposa / esposas; interés / intereses*
Rodzaj • rodzaj naturalny, np. *la madre / el padre* • rodzaj gramatyczny (umowny), np. *el color, la cama;* wyjątki, np. *el día, la mano, el problema* • rzeczowniki posiadające tę samą formę dla rodzaju męskiego i żeńskiego, np. *el / la estudiante; el / la periodista* • rzeczowniki rodzaju żeńskiego używane z rodzajnikiem *el* w l. poj., np. *el agua / las aguas; el ama / las amas* • rzeczowniki o podwójnym rodzaju i różnym znaczeniu w zależności od rodzaju, np. *el capital / la capital*	Rodzaj • rodzaj naturalny, np. *la madre / el padre* • rodzaj gramatyczny (umowny), np. *el color, la cama;* wyjątki, np. *el día, la mano, el problema, el planeta* • rzeczowniki posiadające tę samą formę dla rodzaju męskiego i żeńskiego, np. *el / la estudiante; el / la periodista* • rzeczowniki rodzaju żeńskiego używane z rodzajnikiem *el* w l. poj., np. *el agua / las aguas; el ama / las amas;* wyjątek: *el arte / las artes,* np. *el arte moderno / las bellas artes* • rodzaj rzeczowników oznaczających nazwy geograficzne, np. *el Vístula, el Atlántico, los Pirineos* • rzeczowniki o podwójnym rodzaju i różnym znaczeniu w zależności od rodzaju, np. *el capital / la capital; el cura / la cura; el corte / la corte; el radio / la radio* • rzeczowniki zbiorowe, np. *la bandada*, *el profesorado*
Skróty literowe, np. *UE, EE.UU.*	Skróty literowe, np. *UE, EE.UU., ONU*
Rzeczowniki niepoliczalne, np. *Quiero zumo.* / *Quiero un zumo.*	Rzeczowniki niepoliczalne, np. *Quiero zumo.* / *Quiero un zumo.*
Potocznie używane formy skrócone, np. *bici*, *boli, profe*	Potocznie używane formy skrócone, np. *bici, boli, profe, bocata*

Przyrostki służące do tworzenia rzeczowników, np. *fácil – facilidad; informar – información; carne – carnicería* Zdrobnienia zakończone na *-ito/-ita, -illo/-illa*, np. *casita, panecillo* (znajomość bierna)	Przyrostki służące do tworzenia rzeczowników, np. *fácil – facilidad; informar – información; nervioso – nerviosismo; carne – carnicería* Zdrobnienia i zgrubienia, np. *casita, panecillo, mujerona, cochazo, amigote* (znajomość bierna)
ZAIMEK	
Zaimek osobowy	
Użycie w funkcji podmiotu, dopełnienia bliższego i dopełnienia dalszego; z przyimkiem i bez przyimka • formy *conmigo, contigo* Forma mocna *(forma tónica)* Forma nieakcentowana *(forma átona)* • w połączeniu z trybem rozkazującym, z *gerundio* i z bezokolicznikiem • użycie w funkcji dopełnienia bliższego i dalszego; współwystępowanie zaimków pełniących funkcje dopełnień, np. *Te lo digo.; Se lo damos.* Zaimkowe powtórzenie dopełnienia (znajomość bierna) Zaimek *lo* w funkcji dopełnienia bliższego, zastępujący całą frazę , np. *No lo sabía.* (znajomość bierna) Zaimki zwrotne • kontrast znaczeniowy między formą zwrotną i niezwrotną czasownika, np. *dormir / dormirse; quedar / quedarse; cambiar / cambiarse* Zaimek *se* • w konstrukcjach typu *se dice…, se cree...* • użycie *se* bez wskazania sprawcy czynności, np. *Se ha estropeado el coche.*	Użycie w funkcji podmiotu, dopełnienia bliższego i dopełnienia dalszego; z przyimkiem i bez przyimka • formy *conmigo, contigo, consigo* • forma *sí*, np. *para sí, de sí (mismo)* Forma mocna *(forma tónica)* Forma nieakcentowana *(forma átona)* • w połączeniu z trybem rozkazującym, z *gerundio* i z bezokolicznikiem • użycie w funkcji dopełnienia bliższego i dalszego; współwystępowanie zaimków pełniących funkcje dopełnień, np. *Te lo digo.; Se lo damos.* Zaimkowe powtórzenie dopełnienia Zaimek *lo* w funkcji dopełnień (*complemento directo, complemento atributivo*), zastępujący całą frazę, np. *No lo sabía.; ¿Eres vegetariano? Sí, lo soy.* Zaimki zwrotne • kontrast znaczeniowy między formą zwrotną i niezwrotną czasownika, np. *dormir / dormirse; quedar / quedarse; cambiar / cambiarse* Zaimek *se* • w konstrukcjach typu *se dice…, se cree...* • użycie *se* bez wskazania sprawcy czynności, np. *Se ha estropeado el coche.*

	Dativo ético, np. *No te me escapes.; Se le secan las plantas.*
Zaimek wskazujący i wyrażenia zaimkowe	
Zaimki *este, esta, ese, esa, aquel, aquella* używane przymiotnikowo i rzeczownikowo, np. *Este chico es muy simpático, pero ese no me cae bien.* Zaimki neutralne *esto, eso, aquello*	Zaimki *este, esta, ese, esa, aquel, aquella* używane przymiotnikowo i rzeczownikowo, np. *Este chico es muy simpático, pero ese no me cae bien.* Zaimki neutralne *esto, eso, aquello*
Zaimek dzierżawczy	
Forma nieakcentowana *(forma átona)* Forma mocna *(forma tónica)* • użycie rzeczownikowe, np. *Su casa es moderna y la nuestra es vieja.* • użycie przymiotnikowe, np. *Ana es una amiga mía.; ¿Son tuyos estos zapatos?*	Forma nieakcentowana *(forma átona)* Forma mocna *(forma tónica)* • użycie rzeczownikowe, np. *Su casa es moderna y la nuestra es vieja.* • użycie przymiotnikowe, np. *Ana es una amiga mía.; ¿Son tuyos estos zapatos?* • specjalne znaczenie form mocnych w połączeniu z rodzajnikiem, np. *La cocina no es lo mío.; Saludos a los tuyos.*
Zaimek nieokreślony i ilościowy	
Zaimki np. *algo, alguien, alguno, nada, nadie, ninguno, bastante, demasiado, todo, otro, cada, cualquiera* • formy skrócone *un, algún, ningún, cualquier* Zaimek liczebny *ambos(-as)* (znajomość bierna)	Zaimki np. *algo, alguien, alguno, nada, nadie, ninguno, bastante, demasiado, todo, otro, cada, cierto, tal, cualquiera, quienquiera, dondequiera* • formy skrócone *un, algún, ningún, cualquier* Użycie zaimków • *algo* jako ekwiwalent *un poco* • *alguno* w znaczeniu przeczącym (znajomość bierna) • *nada de* jako ekwiwalent *ni hablar* • *todo* + przymiotnik jako ekwiwalent *muy* (znajomość bierna) Zaimki *uno / una* + czasownik, np. *uno puede…; una cree…* Zaimek liczebny *ambos(-as)*

<table>
<tr><td colspan="2">Zaimek względny</td></tr>
<tr><td>Użycie que w zdaniach podrzędnych przydawkowych typu especificativas
– bez przyimka, np.
El libro que me regalaste es muy valioso.
– z przyimkiem, np.
La chica a la que conocí ayer es muy inteligente. (znajomość bierna)

Użycie lo que, np. Los sueldos van subiendo, lo que nos alegra a todos.; Lo que me encanta de mi ciudad son las zonas verdes. (znajomość bierna)</td><td>Użycie que w zdaniach podrzędnych przydawkowych typu especificativas
– bez przyimka, np.
El libro que me regalaste es muy valioso.
– z przyimkiem, np.
La chica a la que conocí ayer es muy inteligente.

Użycie zaimków quien / quienes / el cual / la cual / los cuales / las cuales w zdaniach podrzędnych przydawkowych typu especificativas z przyimkiem, np.
La chica a quien conocí ayer es muy inteligente. / La chica a la cual conocí ayer es muy inteligente.

Użycie zaimków que / quien / quienes / el cual / la cual / los cuales / las cuales w zdaniach podrzędnych przydawkowych typu explicativas, np. Marisa, que / quien / la cual es mi mejor amiga, acaba de mudarse a otra ciudad.

Użycie el que / la que / los que / las que oraz quien / quienes w zdaniach podrzędnych przydawkowych bez antecedente, np.
El que tenga noticias, que me llame.;
Quien no trabaja, no gana.

Użycie lo que / lo cual, np. Los sueldos van subiendo, lo que / lo cual nos alegra a todos.; Lo que me encanta de mi ciudad son las zonas verdes.

Użycie cuyo</td></tr>
<tr><td colspan="2">Zaimek i przysłówek pytajny i wykrzyknikowy</td></tr>
<tr><td>Użycie qué, quién, dónde, cuándo, cuánto, cuál, cómo w funkcji zaimka lub przysłówka pytajnego
• użycie w połączeniu z przyimkiem

Użycie zaimków i przysłówków wykrzyknikowych, np. qué, cuánto, cómo, quién</td><td>Użycie qué, quién, dónde, cuándo, cuánto, cuál, cómo w funkcji zaimka lub przysłówka pytajnego
• użycie w połączeniu z przyimkiem

Użycie zaimków i przysłówków wykrzyknikowych, np. qué, cuánto, cómo, quién</td></tr>
</table>

PRZYSŁÓWEK I WYRAŻENIA PRZYSŁÓWKOWE	
Przysłówki zakończone na *-mente*	Przysłówki zakończone na *-mente;* jednoczesne użycie dwóch takich przysłówków
Przysłówki i wyrażenia przysłówkowe miejsca, czasu, sposobu, twierdzenia, przeczenia, ilości, wyrażające wątpliwość; przysłówki liczebne, przysłówki pytajne	Przysłówki i wyrażenia przysłówkowe miejsca, czasu, sposobu, twierdzenia, przeczenia, ilości, wyrażające wątpliwość; przysłówki liczebne, przysłówki pytajne Przysłówki miejsca i czasu w połączeniu z rzeczownikiem, np. *calle arriba, siglos atrás* (znajomość bierna)
Formy skrócone *(tan)*	Formy skrócone *(tan)*
Stopniowanie; formy nieregularne	Stopniowanie; formy nieregularne
Podwójne zaprzeczenie, np. *No hay nadie.*	Podwójne zaprzeczenie, np. *No hay nadie.*
Miejsce przysłówka w zdaniu, np. *muy bonito, hablar bien*	Miejsce przysłówka w zdaniu, np. *muy bonito, hablar bien*
LICZEBNIK	
Liczebniki główne • rodzaj męski i żeński liczebników od 200 do 900, np. *doscientos euros, quinientas personas* • użycie *cien (ciento), mil, millón* • użycie *cientos de*, *miles de* (znajomość bierna)	Liczebniki główne • rodzaj męski i żeński liczebników od 200 do 900, np. *doscientos euros, quinientas personas* • użycie *cien (ciento), mil, millón* • użycie *cientos de*, *miles de*
Liczebniki porządkowe (od 1 do 10) • rodzaj męski i żeński • formy skrócone *primer, tercer*	Liczebniki porządkowe • rodzaj męski i żeński • formy skrócone *primer, tercer*
Najczęściej używane liczebniki ułamkowe np*. un cuarto, medio;* zbiorowe, np*. una docena,* i mnożne, np*. el doble*	Liczebniki ułamkowe np*. un cuarto, medio;* zbiorowe, np*. una decena, una docena, el centenar,* i mnożne, np*. el doble, el triple*
PRZYMIOTNIK	
Liczba i rodzaj przymiotnika • przymiotniki posiadające tę samą formę dla rodzaju męskiego i żeńskiego, np. *joven, elegante, marrón* • zgodność przymiotnika z liczbą i rodzajem wyrazów określanych, np. *madre y padre simpáticos* • formy skrócone, np. *buen, mal, gran*	Liczba i rodzaj przymiotnika • przymiotniki posiadające tę samą formę dla rodzaju męskiego i żeńskiego, np. *joven, elegante, marrón* • zgodność przymiotnika z liczbą i rodzajem wyrazów określanych, np. *madre y padre simpáticos* • formy skrócone, np*. buen, mal, gran, san*

	Przymiotniki złożone, np. *malpensado, agridulce, azul marino, boquiabierto* Miejsce przymiotnika w zdaniu; konsekwencje semantyczne i stylistyczne, np. *un pobre hombre / un hombre pobre; un gran hombre / un hombre grande; un viejo amigo / un amigo viejo*
Stopniowanie • formy nieregularne • *superlativo absoluto*, np. *buenísimo, riquísimo* Użycie przymiotników *con valor superlativo,* np. *estupendo, fantástico, horroroso* Konstrukcje porównawcze *tan... como…; igual de... que...; más / menos... que / de…* Zdrobnienia (*-ito / -ita; -illo / -illa),* np. *pequeñito, flaquillo* (znajomość bierna) Przyrostki służące do tworzenia przymiotników, np. *trabajar – trabajador; peligro – peligroso*	Stopniowanie • formy nieregularne • *superlativo absoluto*, np. *buenísimo, riquísimo, fortísimo, celebérrimo* Użycie przymiotników *con valor superlativo,* np. *estupendo, fantástico, horroroso* Konstrukcje porównawcze *tan... como…; igual de... que...; más / menos... que / de...; igual de...; igual que... (igual de tonto; igual que tú)* Zdrobnienia i zgrubienia, np. *guapito, chiquillo, guapetón, buenazo* (znajomość bierna) Przyrostki służące do tworzenia przymiotników, np. *trabajar – trabajador; leche – lechal; nube – nuboso; esperar – esperanzador; mujer – mujeriego*
PRZYIMEK I WYRAŻENIA PRZYIMKOWE	
Przyimki i wyrażenia przyimkowe (np. *a eso de*) Rekcja przyimkowa przymiotników, rzeczowników i czasowników, np. *aficionado a, orgulloso de, la lucha por, alegrarse de, jugar a, hablar de/sobre; pensar en/de*	Przyimki i wyrażenia przyimkowe (np. *a eso de*) Rekcja przyimkowa przymiotników, rzeczowników i czasowników, np. *aficionado a, orgulloso de, la lucha por, olor a/de, alegrarse de, jugar a, hablar de/sobre, pensar en/de, renunciar a*

CZASOWNIK	
Formy koniugacyjne czasowników regularnych oraz częściowo i całkowicie nieregularnych	
Morfologia i użycie czasów trybu oznajmującego: *Presente, Pretérito Perfecto, Pretérito Indefinido, Pretérito Imperfecto, Pretérito Pluscuamperfecto, Futuro Imperfecto, Condicional Simple*	Morfologia i użycie czasów trybu oznajmującego: *Presente, Pretérito Perfecto, Pretérito Indefinido, Pretérito Imperfecto, Pretérito Pluscuamperfecto, Futuro Imperfecto, Futuro Perfecto, Condicional Simple, Condicional Compuesto*
Morfologia i użycie czasów trybu łączącego *(Subjuntivo): Presente,* *Pretérito Perfecto* (znajomość bierna) *Pretérito Imperfecto* (znajomość bierna)	Morfologia i użycie czasów trybu łączącego *(Subjuntivo): Presente, Pretérito Perfecto*, *Pretérito Imperfecto, Pretérito Pluscuamperfecto*
Morfologia i użycie trybu rozkazującego *(Imperativo)*	Morfologia i użycie trybu rozkazującego *(Imperativo)*
Czasowniki zwrotne	Czasowniki zwrotne
Czasowniki typu *gustar, parecer, doler*	Czasowniki typu *gustar, parecer, doler*
Najczęściej używane czasowniki ułomne i tzw. *verbos impersonales*, np. *soler, ocurrir, llover, nevar*	Czasowniki ułomne i tzw. *verbos impersonales*, np. *soler, ocurrir, concernir, llover, nevar, tronar, granizar*
Strona bierna z *ser*, np. *América fue descubierta por Colón.; Estas casas han sido construidas hace poco.* (znajomość bierna)	Strona bierna z *ser*, np. *América fue descubierta por Colón.; Estas casas han sido construidas hace poco.* • kontrast między *ser / estar + participio pasivo,* np. *es pintado / está pintado*
Pasiva refleja, np. *No se admiten perros.; Se lavan y se cortan las verduras.* (znajomość bierna)	*Pasiva refleja*, np. *No se admiten perros.; Se lavan y se cortan las verduras.*
Użycie czasowników *ser, estar* i *haber* • *ser*: identyfikacja osoby lub przedmiotu; określenie narodowości, zawodu, pochodzenia, materiału, czasu, miejsca, cechy przedmiotu i osoby • konstrukcja *ser* + przymiotnik + *que,* np. *Es posible que…* • *estar:* określenie lokalizacji w przestrzeni i w czasie; określenie stanu, ceny, temperatury • *estar + participio pasivo* (rezultat czynności lub procesu)	Użycie czasowników *ser, estar* i *haber* • *ser*: identyfikacja osoby lub przedmiotu; określenie narodowości, zawodu, pochodzenia, materiału, czasu, miejsca, cechy przedmiotu i osoby • konstrukcja *ser* + przymiotnik + *que,* np. *Es posible que…* • *estar:* określenie lokalizacji w przestrzeni i w czasie; określenie stanu, ceny, temperatury • *estar + participio pasivo* (rezultat czynności lub procesu)

• *estar de* + rzeczownik, np. *estar de moda; estar de vacaciones* • kontrastywne użycie *estar* i *haber* dla określenia lokalizacji i/lub istnienia • kontrastywne użycie *ser* i *estar* – *ser / estar* + przymiotnik, np. *ser / estar triste; ser / estar rico; ser / estar nervioso; ser / estar bueno; ser / estar malo* – różnica w znaczeniu *ser / estar de* + rzeczownik oznaczający zawód, np. *ser camarero / estar de camarero* Użycie *estar bien / estar mal* Czasowniki oznaczające zmiany, tzw. *verbos de cambio* (użycie w ograniczonym zakresie): *hacerse*, *volverse*, *ponerse*, *quedarse*, *convertirse,* np. *Se hizo famoso.; Se ha vuelto loco.; Me quedé ciega.; Te has puesto nervioso.; Se convirtió en príncipe.*	• *estar de* + rzeczownik, np. *estar de moda; estar de vacaciones* • kontrastywne użycie *estar* i *haber* dla określenia lokalizacji i/lub istnienia • kontrastywne użycie *ser* i *estar* – *ser / estar* + przymiotnik, np. *ser / estar triste, ser / estar rico; ser / estar nervioso; ser / estar bueno; ser / estar malo; ser / estar cansado; ser / estar verde; ser / estar joven* różnica w znaczeniu *ser / estar de* + rzeczownik oznaczający zawód, np. s*er camarero / estar de camarero* Użycie *estar bien / estar mal* Czasowniki oznaczające zmiany, tzw. *verbos de cambio*: *hacerse*, *volverse*, *ponerse*, *quedarse*, *convertirse*; różnice w znaczeniu i w użyciu, np. *Se hizo famoso.; Se hizo socialista.; Me estoy haciendo viejo.; Se ha vuelto loco.; Se ha vuelto reservado.; Me quedé sin palabras.; Me quedé ciega.; Te has puesto nervioso.; Se convirtió en príncipe.*
Formy bezosobowe	
Bezokolicznik • konstrukcja *al* + bezokolicznik • w funkcji dopełnienia bliższego lub podmiotu, np. *Quiero descansar.; Me gusta comer.* • użycie w konstrukcjach peryfrastycznych *Gerundio* • użycie w konstrukcjach peryfrastycznych • użycie w konstrukcji *pasarse x tiempo* + *gerundio* • użycie przysłówkowe, np. *Me miraba sonriendo.*	Bezokolicznik • konstrukcja *al* + bezokolicznik • w funkcji dopełnienia bliższego lub podmiotu, np. *Quiero descansar.; Me gusta comer.* • użycie w konstrukcjach peryfrastycznych • użycie z czasownikami *ver* i *oír,* np. *La vi salir; Lo oí cantar.* • bezokolicznik złożony *(Infinitivo Compuesto)*, np. *Debe de haber regresado tarde.* *Gerundio* • użycie w konstrukcjach peryfrastycznych • użycie w konstrukcji *pasarse x tiempo* + *gerundio* • użycie przysłówkowe, np. *Me miraba sonriendo.; Saliendo del estadio nos dimos cuenta de que estaba lloviendo.*

Participio • użycie w funkcji przymiotnika, np. *una mujer maquillada*	*Participio* • użycie w funkcji przymiotnika, np. *una mujer maquillada* • *participio absoluto*, np. *Una vez terminada la clase...* • użycie w konstrukcjach peryfrastycznych
PERYFRAZA WERBALNA	
Z bezokolicznikiem, np. *acabar de, deber, dejar de, empezar a, haber que, ir a, poder, ponerse a, soler, tener que, volver a;* *llevar sin, seguir sin* (jako formy przeczące peryfrazy z gerundio) *Z gerundio*: – *estar, llevar, seguir, continuar* – *ir* (znajomość bierna)	Z bezokolicznikiem, np. *acabar de, acabar por, deber, deber de, dejar de, echar(se) a, empezar a, haber que, haber de, ir a, llegar a, pasar a, poder, ponerse a, romper a, soler, tener que, volver a, venir a;* *llevar sin, seguir sin* (jako formy przeczące peryfrazy z gerundio) *Z gerundio*: np. *acabar, estar, llevar, ir, seguir, continuar,* *Z participio: andar, dar por, dejar, ir, llevar, seguir, tener*
SKŁADNIA	
Zdania oznajmujące: twierdzące i przeczące Zdania pytające: bezpośrednie i pośrednie Zdania rozkazujące (z czasownikiem w trybie rozkazującym) Zdania wykrzyknikowe z *qué, cómo, cuánto / cuánta, quién* Zdania wyrażające życzenia: *que + Presente de Subjuntivo; ojalá + Presente de Subjuntivo* Zdania wyrażające prawdopodobieństwo, domniemanie w trybie *Indicativo* i *Subjuntivo,* np. *Tal vez nos visite esta semana.; A lo mejor se siente feliz.* Zdania bezosobowe z *se*, np. *En el campo se vive sin prisas.; No se miente a los padres.*	Zdania oznajmujące: twierdzące i przeczące Zdania pytające: bezpośrednie i pośrednie Zdania rozkazujące (z czasownikiem w trybie rozkazującym) Zdania wykrzyknikowe z *qué*, *cómo, cuánto / cuánta, quién* Zdania wyrażające życzenia: *que + Presente de Subjuntivo; ojalá + Presente de Subjuntivo* Zdania wyrażające prawdopodobieństwo, domniemanie w trybie *Indicativo* i *Subjuntivo,* np. *Tal vez nos visite esta semana.; Puede que se haya enfadado.; A lo mejor se siente feliz.; Posiblemente se perdieran en el bosque.* Zdania bezosobowe z *se*, np. *En el campo se vive sin prisas.; No se miente a los padres.*

Zdania współrzędnie złożone: łączne, rozłączne, przeciwstawne, wynikowe Zdania podrzędnie złożone: • podmiotowe i dopełnieniowe (z trybem *Indicativo i Subjuntivo*) • przydawkowe (z trybem *Indicativo* i *Subjuntivo*) • okolicznikowe (z trybem *Indicativo* i *Subjuntivo*): czasu, przyczyny, celu, skutku, wynikowe, warunku (warunek odnoszący się do czynności / sytuacji możliwych do realizacji w teraźniejszości i przyszłości (zdania warunkowe I. typu) – warunku odnoszące się do czynności / sytuacji hipotetycznych w teraźniejszości i przyszłości (zdania warunkowe II. typu – znajomość bierna) Mowa zależna: przekazywanie informacji i poleceń; zgodność czasów w mowie zależnej, w zdaniach odnoszących się do teraźniejszości, przeszłości i przyszłości Spójniki najczęściej używane w wyżej wymienionych typach zdań Odnośniki tekstualne, np. *entonces, así que, por (lo) tanto*	Zdania współrzędnie złożone: łączne, rozłączne, przeciwstawne, wynikowe Zdania podrzędnie złożone: • podmiotowe i dopełnieniowe (z trybem *Indicativo i Subjuntivo*) • przydawkowe (z trybem *Indicativo* i *Subjuntivo*) • okolicznikowe (z trybem *Indicativo* i *Subjuntivo*): czasu, przyczyny, celu, skutku, wynikowe, przyzwolenia, warunku (warunek odnoszący się do czynności / sytuacji możliwych do realizacji w teraźniejszości i przyszłości; warunek odnoszący się do czynności / sytuacji hipotetycznych w teraźniejszości i przyszłości oraz warunek odnoszący się do czynności / sytuacji hipotetycznych w przeszłości) Następstwo czasów w zdaniach podrzędnie złożonych; relacje czasowe Mowa zależna: przekazywanie informacji i poleceń; zgodność czasów w mowie zależnej; połączenie mowy zależnej i niezależnej w tej samej wypowiedzi Spójniki używane w wyżej wymienionych typach zdań Odnośniki tekstualne, np. *entonces, así que, por (lo) tanto, por lo que, de ahí que*

W tekstach na rozumienie ze słuchu oraz rozumienie tekstów pisanych mogą wystąpić środki gramatyczne spoza powyższej listy. Znajomość takich środków nie będzie jednak warunkowała poprawnego rozwiązania zadań egzaminacyjnych.

POZIOM DWUJĘZYCZNY

RODZAJNIK

1. Użycie rodzajnika określonego, nieokreślonego i opuszczanie rodzajnika
   - formy ściągnięte *al, del*
   - rodzajnik określony użyty zamiast rzeczownika
     – struktura *el / la / los / las + de*
   - rodzajnik określony użyty zamiast zaimka dzierżawczego, np. *Tienes la cara sucia.; He perdido el móvil*.
   - rodzajnik nieokreślony użyty zamiast rzeczownika, np. *¿Qué coche quiero? Uno que sea ecológico.*
2. Rodzajnik nijaki *(artículo neutro) lo*
   - *lo que* + czasownik, np. *lo que dices; ¡Lo que te quiere Paco!*
   - *lo de* + fraza, np. *lo de anoche; lo de María*
   - *lo* + przymiotnik / przysłówek + *que* + fraza, np. *lo bonita que es Granada; lo mucho que te quiero; lo bien que habla español*
   - *a lo / a la* + rzeczownik / przymiotnik, np. *bigote a lo Dalí; callos a la madrileña*
3. Sustantywizacja różnych części mowy przez dodanie rodzajnika:
   - czasownika, np. *el comer*
   - przymiotnika, np. *el verde, lo interesante*
   - przysłówka, np. *el mal, el sí, los noes*
   - liczebnika, np. *un cinco, los dos*
   - zaimka pytajnego, np. *el cómo, el porqué, un porqué*
4. Różnice w znaczeniu wynikające z użycia różnych rodzajników lub pominięcia rodzajnika, np. *la rueda de una bicicleta / una rueda de la bicicleta; España / la España del siglo XXI / una España segura; Tengo coche. / Tengo el coche allí.*

RZECZOWNIK

1. Tworzenie liczby mnogiej
   - liczba mnoga rzeczowników złożonych, np. *el paraguas / los paraguas; coche cama / coches cama; año luz / años luz*
   - rzeczowniki posiadające tę samą formę w l. poj. i l. mn., np. *el martes / los martes; la crisis / las crisis; el análisis / los análisis; el test / los test*
   - kontrast znaczeniowy: liczba pojedyncza a liczba mnoga, np. *esposa / esposas; interés / intereses*
2. Rodzaj
   - rodzaj naturalny, np. *la madre / el padre; el caballo / la yegua*
   - rodzaj gramatyczny (umowny), np. *el color, la cama;* wyjątki, np. *el día, la mano, el problema, el planeta*
   - rzeczowniki posiadające tę samą formę dla rodzaju męskiego i żeńskiego, np. *el / la estudiante; el / la periodista*
   - rzeczowniki rodzaju żeńskiego używane z rodzajnikiem *el* w l. poj., np. *el águila blanca / las águilas blancas;* wyjątek: *el arte / las artes,* np. *el arte moderno / las bellas artes*
   - rodzaj rzeczowników oznaczających nazwy geograficzne, np. *el Vístula, el Atlántico, los Pirineos*
   - rzeczowniki o podwójnym rodzaju i różnym znaczeniu w zależności od rodzaju, np. *el capital / la capital; el cura / la cura; el corte / la corte; el radio / la radio*

- rzeczowniki o podwójnym rodzaju, który nie różnicuje ich znaczeniowo, np. *el / la margen*
- rzeczowniki zbiorowe, np. *la bandada*, *la manada, el enjambre, el rebaño, el profesorado*

3. Wyrazy złożone, np. *cumpleaños, lavaplatos, sacapuntas, abrelatas, sabelotodo*
4. Skróty literowe, np. *Pza., Avda., UE, EE.UU., ONU, ADN, SIDA*
5. Rzeczowniki niepoliczalne
6. Potocznie używane formy skrócone, np. *boli, profe, bocata, secre*
7. Apozycja, np. *una maravilla de casa, un desastre de película, el tonto de mi hermano*
8. Przyrostki służące do tworzenia rzeczowników, np. *fácil – facilidad; informar – información; nervioso – nerviosismo; carne – carnicería*
9. Zdrobnienia i zgrubienia, np. *casita, panecillo, motorcito, mujerona, cochazo, amigote*
   - przyrostki i ich znaczenie

ZAIMEK

ZAIMEK OSOBOWY

1. Użycie w funkcji podmiotu, dopełnienia bliższego i dopełnienia dalszego; z przyimkiem i bez przyimka
   - formy *conmigo, contigo, consigo, excepto yo, hasta tú*
   - forma *sí*, np. *para sí, de sí (mismo)*
2. Forma mocna *(forma tónica)*
3. Forma nieakcentowana *(forma átona)*
   - w połączeniu z trybem rozkazującym, z gerundio i z bezokolicznikiem
   - użycie w funkcji dopełnienia bliższego i dalszego; współwystępowanie zaimków pełniących funkcje dopełnień, np. *Te lo digo.; Se lo damos.*
4. Zaimkowe powtórzenie dopełnienia
5. Zaimek *lo* w funkcji dopełnień (*complemento directo, complemento atributivo*), zastępujący całą frazę, np. *No lo sabía.; ¿Eres vegetariano? Sí, lo soy.*
6. Zaimki zwrotne
   - kontrast znaczeniowy między formą zwrotną i niezwrotną czasownika, np. *dormir / dormirse; quedar / quedarse; cambiar / cambiarse; venir / venirse*
7. Zaimki osobowe jako morfemy występujące z czasownikami niezwrotnymi (tzw. czasowniki pozornie zwrotne), np. *comprarse un disco; leerse todos los libros; sabérselo todo*
8. Specyficzne znaczenie zaimków *la, las* (tzw. *femenino sin referencia*) w wyrażeniach typu: *no tenerlas todas consigo; arreglárselas; pasarlas negras, verlas venir* itd.
9. Zaimek *se*
   - w konstrukcjach typu: *se dice…; se cree...*
   - użycie *se* bez wskazania sprawcy czynności, np. *Se ha estropeado el coche.*
10. *Dativo ético,* np. *No te me escapes.; Se le secan las plantas.*

ZAIMEK WSKAZUJĄCY I WYRAŻENIA ZAIMKOWE

1. Zaimki *este, esta, ese, esa, aquel, aquella* używane przymiotnikowo i rzeczownikowo, np. *Este chico es muy simpático, pero ese no me cae bien.*
2. Zaimki neutralne *esto, eso, aquello*
   - zaimek *esto / eso / aquello* + *de / que* + fraza, np. *Eso de levantarme temprano no me gusta nada.; Aquello que me dijiste ayer no es verdad.*

ZAIMEK DZIERŻAWCZY

1. Forma nieakcentowana *(forma átona)*
2. Forma mocna *(forma tónica)*
   - użycie rzeczownikowe, np. *Su casa es moderna y la nuestra es vieja.*
   - użycie przymiotnikowe, np. *Ana es una amiga mía.; ¿Son tuyos estos zapatos?*
   - specjalne znaczenie form mocnych w połączeniu z rodzajnikiem, np. *La cocina no es lo mío.; Saludos a los tuyos.; Se salió con la suya.; Has trabajado lo tuyo.; Vosotros a lo vuestro.*

ZAIMEK NIEOKREŚLONY I ILOŚCIOWY

1. Zaimki np. *algo, alguien, alguno, nada, nadie, ninguno, bastante, demasiado, todo, otro, cada, cierto, tal, cualquiera, quienquiera, dondequiera*
   - formy skrócone *un, algún, ningún, cualquier*
2. Użycie zaimków
   - *algo* jako ekwiwalent *un poco*
   - *alguno* w znaczeniu przeczącym
   - *nada de* jako ekwiwalent *ni hablar*
   - *todo* + przymiotnik jako ekwiwalent *muy*
3. Kontrastowe użycie *todo un / todo el* + rzeczownik, np. *todo un problema / todo el problema*
4. Zaimki *uno / una* + czasownik, np. *uno puede…; una cree…*
5. Zaimek liczebny *ambos(-as)*

ZAIMEK WZGLĘDNY

1. Użycie *que* w zdaniach podrzędnych przydawkowych typu *especificativas*
   - bez przyimka, np. *El libro que me regalaste es muy valioso.*
   - z przyimkiem, np. *La chica a la que conocí ayer es muy inteligente.*
2. Użycie zaimków *quien / quienes / el cual / la cual / los cuales / las cuales* w zdaniach podrzędnych przydawkowych typu *especificativas* z przyimkiem, np. *La chica a quien conocí ayer es muy inteligente. / La chica a la cual conocí ayer es muy inteligente.*
3. Użycie zaimków *que / quien / quienes / el cual / la cual / los cuales / las cuales* w zdaniach podrzędnych przydawkowych typu *explicativas,* np. *Marisa, que / quien / la cual es mi mejor amiga, acaba de mudarse a otra ciudad.*
4. Użycie *el que / la que / los que / las que* oraz *quien / quienes* w zdaniach podrzędnych przydawkowych bez *antecedente,* np. *El que tenga noticias, que me llame.; Quien no trabaja, no gana.; Quien calla, otorga.*
5. Użycie *lo que / lo cual*, np. *Los sueldos van subiendo, lo que / lo cual nos alegra a todos.; Lo que me encanta de mi ciudad son las zonas verdes.*
6. Użycie *cuyo*
7. Użycie *cuanto*, np. *Vinieron cuantos pudieron.; Come cuanto quieras.*

ZAIMEK I PRZYSŁÓWEK PYTAJNY I WYKRZYKNIKOWY

1. Użycie *qué, quién, dónde, cuándo, cuánto, cuál, cómo* w funkcji zaimka lub przysłówka pytajnego
   - użycie w połączeniu z przyimkiem
2. Użycie zaimków i przysłówków wykrzyknikowych, np. *qué, cuánto, cómo*, *quién*

PRZYSŁÓWEK I WYRAŻENIA PRZYSŁÓWKOWE

1. Przysłówki zakończone na *-mente;* jednoczesne użycie dwóch takich przysłówków
2. Przysłówki i wyrażenia przysłówkowe miejsca, czasu, sposobu, twierdzenia, przeczenia, ilości, wyrażające wątpliwość; przysłówki liczebne, przysłówki pytajne
3. Przysłówki miejsca i czasu w połączeniu z rzeczownikiem, np. *calle arriba, siglos atrás*
4. Formy skrócone *(tan)*
5. Stopniowanie; formy nieregularne
6. Podwójne zaprzeczenie, np. *No hay nadie.*
7. Przysłówek *muy* w połączeniu z częściami mowy innymi niż przymiotnik i przysłówek lub z wyrażeniem przyimkowym, np. *muy amigo mío, muy por la mañana*
8. Miejsce przysłówka w zdaniu, np. *muy bonito, hablar bien*

LICZEBNIK

1. Liczebniki główne
   - rodzaj męski i żeński liczebników od 200 do 900, np. *doscientos euros, quinientas personas*
   - użycie *cien (ciento), mil, millón*
   - użycie *cientos de, miles de*
2. Liczebniki porządkowe
   - rodzaj męski i żeński
   - formy skrócone *primer, tercer*
3. Liczebniki ułamkowe np*. un cuarto, medio;* zbiorowe, np*. una decena, una docena, el centenar,* i mnożne, np*. el doble, el triple*

PRZYMIOTNIK

1. Liczba i rodzaj przymiotnika
   - przymiotniki posiadające tę samą formę dla rodzaju męskiego i żeńskiego, np. *joven, elegante, marrón*
   - zgodność przymiotnika z liczbą i rodzajem wyrazów określanych, np. *madre y padre simpáticos*
   - formy skrócone, np*. buen, mal, gran, san*
2. Przymiotniki złożone, np*. malpensado, agridulce, azul marino, boquiabierto*
3. Miejsce przymiotnika w zdaniu; konsekwencje semantyczne i stylistyczne, np. *un pobre hombre / un hombre pobre; un gran hombre / un hombre grande; una iglesia antigua / una antigua iglesia; una sola mujer / una mujer sola*
4. Stopniowanie
   - formy nieregularne
   - *superlativo absoluto*, np. *buenísimo, riquísimo, fortísimo, celebérrimo, paupérrimo*
5. Użycie przymiotników *con valor superlativo*, np. *estupendo, fantástico, horroroso*
6. Konstrukcje porównawcze *tan... como…; igual de... que...; más / menos... que / de...; igual de; igual que... (igual de tonto; igual que tú)*
7. Zdrobnienia i zgrubienia, np. *guapito, chiquillo, guapetón, feúcho, buenazo,*
   - przyrostki i ich znaczenie
   - wartość semantyczna i stylistyczna zgrubień i zdrobnień
8. Przyrostki służące do tworzenia przymiotników, np. *trabajar – trabajador; leche – lechal; nube – nuboso; esperar – esperanzador; mujer – mujeriego*

9. Przedrostki, np. *posible – imposible; normal – anormal; responsable – irresponsable; cortés – descortés; correcto – incorrecto*

PRZYIMEK I WYRAŻENIA PRZYIMKOWE

1. Przyimki określające miejsce, kierunek, odległość, czas; przyimki przyczyny, sposobu itd*;* ich wartość semantyczna, np. *ir a / hacia, hablar sobre / de / en*
2. Wyrażenia przyimkowe (np. *a eso de*)
3. Podwójne przyimki, np. *a por, para con, de entre*
4. Rekcja przyimkowa przymiotników, rzeczowników i czasowników, np. *aficionado a, orgulloso de, sordo a, la lucha por, olor a/de, insolencia con, alegrarse de, jugar a, hablar de/sobre, pensar en/de, renunciar a, enfrascarse en*

CZASOWNIK

1. Formy koniugacyjne czasowników regularnych oraz częściowo i całkowicie nieregularnych
2. Morfologia i wszystkie użycia czasów trybu oznajmującego: *Presente, Pretérito Perfecto, Pretérito Indefinido, Pretérito Imperfecto, Pretérito Pluscuamperfecto, Futuro Imperfecto, Futuro Perfecto, Condicional Simple, Condicional Compuesto, Presente Histórico*, *Pretérito Anterior*
3. Morfologia i wszystkie użycia czasów trybu łączącego *(Subjuntivo): Presente, Pretérito Perfecto*, *Pretérito Imperfecto, Pretérito Pluscuamperfecto*
   - stylistyczne użycie *Subjuntivo*, np. *Como dijera nuestro profesor...*
4. Morfologia i użycie trybu rozkazującego *(Imperativo)*
5. Czasowniki zwrotne
6. Czasowniki typu *gustar, parecer, doler*
7. Czasowniki ułomne i tzw. *verbos impersonales*, np. *soler, ocurrir, concernir, abolir, llover, nevar, tronar, granizar*
8. Strona bierna
   - kontrast między *ser / estar* + *participio pasivo*
9. *Pasiva refleja*, np. *No se admiten perros.; Se lavan y se cortan las verduras.*
10. Użycie czasowników *ser, estar* i *haber*
    - *ser*: identyfikacja osoby lub przedmiotu; określenie narodowości, zawodu, pochodzenia, materiału, czasu, miejsca, cechy przedmiotu i osoby
    - konstrukcja *ser* + przymiotnik + *que,* np. *Es posible que…*
    - konstrukcje emfatyczne, np. *Fue en Málaga donde tuvimos el accidente.; Es ella quien lo dijo.*
    - *estar:* określenie lokalizacji w przestrzeni i w czasie; określenie stanu, ceny, temperatury
    - *estar* + *participio pasivo* (rezultat czynności lub procesu)
    - *estar de* + rzeczownik, np. *estar de moda; estar de vacaciones, estar de guardia*
    - kontrastywne użycie *estar* i *haber* dla określenia lokalizacji i/lub istnienia
    - kontrastywne użycie *ser* i *estar*
      – *ser / estar* + przymiotnik, np. *ser / estar triste, ser / estar rico; ser / estar nervioso; ser / estar bueno; ser / estar malo; ser / estar cansado; ser / estar verde; ser / estar joven; ser / estar molesto;* użycie przenośne i potoczne, np. *ser / estar pez*
      – różnica w znaczeniu *ser / estar de* + rzeczownik oznaczający zawód, np. s*er / estar de camarero*
11. Użycie *estar bien / estar mal*

12. Czasowniki oznaczające zmiany, tzw. *verbos de cambio*: *hacerse*, *volverse*, *ponerse*, *quedarse*, *convertirse*; różnice w znaczeniu i w użyciu, np. *Se hizo famoso.; Se hizo socialista.; Me estoy haciendo viejo.; Se ha vuelto loco.; Se ha vuelto reservado.; Me quedé boquiabierta.; Me quedé ciega.; Te has puesto morado.; Se convirtió en príncipe.*
13. Przedrostki, np. *re-, con-, de-, des-*; przyrostki, np. *-ecer, -izar, -ear, -ificar*; ich wartość semantyczna
14. Bezokolicznik
    - konstrukcja *al* + bezokolicznik
    - użycie w znaczeniu rozkazującym, np. *¡A comer!*
    - w funkcji dopełnienia bliższego lub podmiotu, np. *Quiero descansar.; Me gusta comer.*
    - użycie w konstrukcjach peryfrastycznych
    - użycie z czasownikami *ver* i *oír,* np. *La vi salir.; Lo oí cantar.*
    - użycie rzeczownikowe, np. *el cantar, los andares, en un abrir y cerrar de ojos*
    - bezokolicznik złożony *(Infinitivo Compuesto)*, np. *Debe de haber regresado tarde.*
    - konstrukcja *de* + bezokolicznik prosty oraz *de* + bezokolicznik złożony w znaczeniu warunku
15. *Gerundio*
    - użycie w konstrukcjach peryfrastycznych
    - użycie w konstrukcji *pasarse x tiempo + gerundio*
    - użycie przysłówkowe, np. *Me miraba sonriendo.; Saliendo del estadio nos dimos cuenta de que estaba lloviendo.*
    - użycie przymiotnikowe, np. *el agua hirviendo; una hoja cayéndose*
    - *gerundio absoluto,* np. *Viajando se conoce a mucha gente.*
    - użycie w równoważniku zdania, np. *Los alumnos saliendo del instituto.*
    - fraza z *gerundio* w funkcji dopełnienia, np. *La madre, sintiéndose cansada,...*
    - *gerundio compuesto*, np. *Habiéndose graduado, empezó a trabajar en una multinacional.*
16. *Participio*
    - użycie w konstrukcjach peryfrastycznych
    - użycie w funkcji przymiotnika, np. *una mujer maquillada*
    - *participio absoluto*, np. *Una vez terminada la clase...; Hechos todos los deberes...*
    - podwójne imiesłowy, np. *imprimido / impreso; freído / frito; bendecido / bendito*

PERYFRAZA WERBALNA

1. *Z* bezokolicznikiem, np. *acabar de, acabar por, dar(le a uno) por, deber, deber de, dejar de, echar(se) a, empezar a, haber que, haber de, ir a, llegar a, pasar a, poder, ponerse a, romper a, soler, soltarse a, tener que, volver a, venir a; llevar sin, seguir sin* (jako formy przeczące peryfrazy z gerundio)
2. *Z gerundio*, np. *acabar, andar, estar, llevar, ir, salir, seguir, continuar, venir*
3. *Z participio*, np. *andar, dar por, dejar, ir, llevar, seguir, tener*

SKŁADNIA

1. Zdania oznajmujące: twierdzące i przeczące
2. Zdania pytające: bezpośrednie i pośrednie
3. Zdania rozkazujące (z czasownikiem w trybie rozkazującym, z bezokolicznikiem i z czasownikiem w *Futuro Imperfecto*)
4. Zdania wykrzyknikowe, np. z *qué*, *cómo, cuánto / cuánta, quién*

5. Zdania wyrażające życzenia: *que + Presente de Subjuntivo; ojalá + Presente de Subjuntivo / Imperfecto de Subjuntivo / Perfecto de Subjuntivo / Pluscuamperfecto de Subjuntivo; quién + Imperfecto de Subjuntivo / Pluscuamperfecto de Subjuntivo*
6. Zdania wyrażające prawdopodobieństwo, domniemanie w trybie *Indicativo* i *Subjuntivo,* np. *Puede que se haya enfadado.; A lo mejor se siente feliz.; Posiblemente se perdieran en el bosque.*
7. Zdania bezosobowe z *se* , np. *En el campo se vive sin prisas.; No se miente a los padres.*
8. Zdania współrzędnie złożone: łączne, rozłączne, przeciwstawne, wynikowe
9. Zdania podrzędnie złożone:
   - podmiotowe i dopełnieniowe (z trybem *Indicativo* i *Subjuntivo*)
   - przydawkowe (z trybem *Indicativo* i *Subjuntivo*)
   - okolicznikowe (z trybem *Indicativo* i *Subjuntivo*): czasu, przyczyny, celu, skutku, wynikowe, przyzwolenia, warunku (warunek odnoszący się do czynności / sytuacji możliwych do realizacji w teraźniejszości i przyszłości; warunek odnoszący się do czynności / sytuacji hipotetycznych w teraźniejszości i przyszłości oraz warunek odnoszący się do czynności / sytuacji hipotetycznych w przeszłości; tzw. zdania warunkowe mieszane)
10. Następstwo czasów w zdaniach podrzędnie złożonych; relacje czasowe
11. Mowa zależna; zgodność czasów w mowie zależnej w zdaniach wszelkich typów; połączenie mowy zależnej i niezależnej w tej samej wypowiedzi
12. Tryb *Subjuntivo* w zdaniach wtrąconych, np. *que yo sepa*
13. Spójniki używane w wyżej wymienionych typach zdań
14. Odnośniki tekstualne, np. *entonces, así que, por (lo) tanto, por lo que, de ahí que*

	3	*Nr strony/stron w* Informatorze	*Zakres zmiany*
		12, 156	Część ustna egzaminu

Zakres środków leksykalno-gramatycznych na egzaminie bez określania poziomu jest oceniany w odniesieniu do poziomu B1 (w skali *ESOKJ*).
Zakres środków leksykalno-gramatycznych na egzaminie na poziomie dwujęzycznym jest oceniany w odniesieniu do poziomu B2+ (w skali *ESOKJ*).

	4	*Nr strony/stron w* Informatorze	*Zakres zmiany*
		15-31, 121-127, 158-169	Ogólna charakterystyka egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego Część pisemna (poziom podstawowy, rozszerzony i dwujęzyczny)

W **części pisemnej** egzaminu na poziomie podstawowym i rozszerzonym umiejętność rozumienia ze słuchu sprawdzana jest za pomocą
wyłącznie zadań zamkniętych, np.:

- wybór wielokrotny
- dobieranie
- prawda/fałsz;

LUB
zadań zamkniętych, np.:

- wybór wielokrotny
- dobieranie ORAZ

zadań otwartych, np.:

- zdania/tekst z lukami
- odpowiedzi na pytania.

Liczba zadań: 15 zadań (3–4 wiązki, w tym możliwa 1 wiązka z zadaniami otwartymi).

Długość wypowiedzi pisemnej na poziomie podstawowym: 80-130 wyrazów. Jeżeli wypowiedź zawiera 60 wyrazów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryterium treści. W pozostałych kryteriach przyznaje się 0 punktów.
Długość wypowiedzi pisemnej w arkuszu dla osób niesłyszących na poziomie podstawowym: 50-100 wyrazów. Jeżeli wypowiedź zawiera 40 wyrazów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryterium treści. W pozostałych kryteriach przyznaje się 0 punktów.

Przy ocenie **zakresu środków językowych** w wypowiedzi pisemnej **na poziomie podstawowym**

pod pojęciem „szeroki zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B1 (lub wyższym), które umożliwiają zdającemu swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „zadowalający zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B1, które umożliwiają zdającemu w miarę swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się mało zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne, często poniżej poziomu B1, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały głównie proste środki językowe;

pod pojęciem „bardzo ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne znacznie poniżej poziomu B1, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały jedynie najprostsze środki językowe.

Przy ocenie **zakresu środków językowych** w wypowiedzi pisemnej **na poziomie rozszerzonym**

pod pojęciem „szeroki zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B2 (lub wyższym), które umożliwiają zdającemu swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „zadowalający zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B2, które umożliwiają zdającemu w miarę swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się mało zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne, często poniżej poziomu B2, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały głównie proste środki językowe;

pod pojęciem „bardzo ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne znacznie poniżej poziomu B2, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały jedynie proste środki językowe.

Przy ocenie **zakresu środków językowych** w wypowiedzi pisemnej **na poziomie dwujęzycznym**

pod pojęciem „bardzo szeroki zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się bardzo zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B2+ (lub wyższym), które umożliwiają zdającemu swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „szeroki zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B2+ (lub wyższym), które umożliwiają zdającemu swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „zadowalający zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B2+, które umożliwiają zdającemu w miarę swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się mało zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne, często poniżej poziomu B2+, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały głównie proste środki językowe;

pod pojęciem „bardzo ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne znacznie poniżej poziomu B2+, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały jedynie proste środki językowe.

	5	*Nr strony/stron w* Informatorze	*Zakres zmiany*
		45-80, 93-107, 128-135, 144-149, 177-201	Poziom trudności zadań

Ze względu na określony w wymaganiach egzaminacyjnych średni oczekiwany poziom biegłości językowej – poziom trudności leksykalnej i/lub gramatycznej zostałby obniżony w przypadku:

Egzamin ustny bez określania poziomu
zadania 3. w zestawie 2. str. 52 i 55.

Poziom podstawowy
tekstu 3. do zadania 2.5. str. 59-60.
tekstu do zadań 3. i 4. str. 61-62, 64.
tekstu A do zadania 6. str. 67-70.

Poziom podstawowy (egzamin dla absolwentów niesłyszących)
tekstu do zadania 4. str. 133-134.

Poziom dwujęzyczny
zadania 9.2. str. 204.

Egzamin ustny na poziomie dwujęzycznym
zadania 2b w zestawie 1. str. 181.

	6	*Nr strony/stron w* Informatorze	*Zakres zmiany*
		81-85, 108-112, 136-139, 202-206	Zgodność z zakresem struktur gramatycznych

Poniższe zadanie anuluje się, ponieważ sprawdzane w nim struktury nie są ujęte w *Zakresie struktur gramatycznych*:

Poziom rozszerzony
zadanie 10.1. str. 111.

	7	*Nr strony/stron w* Informatorze	*Zakres zmiany*
		86-91, 112-119, 140-143, 207-211	Ocena wypowiedzi pisemnej w kryterium zakresu środków językowych

Na poziomie podstawowym ze względu na oczekiwany średni poziom biegłości językowej (w skali *ESOKJ*), w tym zakresu środków językowych w wypowiedziach pisemnych – B1, ulega zmianie liczba punktów przyznanych w kryterium zakresu środków językowych w:

zadaniu 18., przykładowa oceniona wypowiedź, str. 90-91 – 3 punkty – szeroki zakres środków językowych, w pracy występuje wiele precyzyjnych sformułowań (np. *no tengo la menor idea, saqué la tarjeta de crédito de la cartera, mi DNI, la oficina del Ayuntamiento, volví enseguida, anular mi vuelo*).

Na poziomie rozszerzonym ze względu na oczekiwany średni poziom biegłości językowej (w skali *ESOKJ*), w tym zakresu środków językowych w wypowiedziach pisemnych – B2, ulega zmianie liczba punktów przyznanych w kryterium zakresu środków językowych w:

zadaniu 12., przykładowa oceniona wypowiedź 3., str. 116-117 – 3 punkty – szeroki zakres środków językowych; liczne fragmenty charakteryzujące się różnorodnością frazeologiczną oraz precyzją użytych środków językowych, np. *hasta hace poco pensábamos, instalar cámaras dentro y fuera de sus edificios, no cabe duda de que (…), lo positivo es que las cámaras de vigilancia permiten controlar (…), hacen difícil la llegada de los „intrusos”, narcotraficantes, pueden prevenir las malas consecuencias, por un lado... por otro lado... por último..., concluyendo.*